

deSingel

Le Concert Olympique
& Arnold Schönberg Chor
olv. Jan Caeyers

di 29 sep 2015
Blauwe Zaal
Grote Podia
20 uur → 21.50 uur
pauze ± 20.45 uur

inleiding 19.15 uur
Francis Maes
Blauwe foyer

2015-2016 internationaal symfonisch

Le Concert Olympique & Arnold Schönberg Chor olv. Jan Caeyers
di 29 sep 2015

Budapest Festival Orchestra olv. Iván Fischer
do 12 nov 2015

Rotterdams Philharmonisch Orkest & Collegium Vocale Gent olv.
Philippe Herreweghe
za 13 feb 2016

Anima Eterna Brugge olv. Jos van Immerseel
do 3 mrt 2016

Chamber Orchestra of Europe olv. Antonio Pappano
wo 23 mrt 2016

teksten programmaboekje **Francis Maes, Jerry Aerts**
coördinatie programmaboekje **deSingel**

Gelieve uw GSM
uit te schakelen.

De inleidingen kan u achteraf
beluisteren via www.desingel.be
Selecteer hiervoor voorstelling/
concert/tentoonstelling van uw keuze.

Reageer en win

Op www.desingel.be kan u uw visie,
opinie, commentaar, appreciatie, ...
betreffende het programma van
deSingel met andere toeschouwers
delen. Selecteer hiervoor voorstelling/
concert/tentoonstelling van uw keuze.
Neemt u deel aan dit forum, dan maakt
u meteen kans om tickets te winnen.

Grand café deSingel

open alle dagen 9 → 24 uur
informatie en reserveren
+32 (0)3 237 71 00
www.grandcafedesingel.be
drankjes / hapjes / snacks /
uitgebreid tafelen

Bij onze concerten worden occasioneel
cd's te koop aangeboden door

La Boîte à Musique

Coudenberg 74 | Brussel +32 (0)2 513 09 65
www.classicalmusic.be

Met bijzondere dank aan **Ortwin Moreau**
voor het stemmen en het onderhoud van de
concertvleugels van deSingel

Moreau Pianoservice

Kapucinessenstraat 32
2000 Antwerpen
+32 (0)486 83 63 98
www.moreau-pianoservice.be

Le Concert Olympique & Arnold Schönberg Chor

Jan Caeyers muzikale leiding

Lenneke Ruiten sopraan

Katrin Wundsam mezzosopraan

Eric Stoklossa tenor Thomas Tatzl bas

Ludwig van Beethoven (1770-1827)

Symfonie nr 6 in F, opus 68 'Pastorale'	40'
Erwachen heiterer Gefühle bei der Ankunft auf dem Lande: Allegro ma non troppo	
Szene am Bach: Andante molto moto	
Lustiges Zusammensein der Landleute: Allegro	
Gewitter und Sturm: Allegro	
Hirtengesang. Frohe, dankbare Gefühle nach dem Sturm: Allegretto	

pauze

Missa in C, opus 86	40'
Kyrie	
Gloria	
credo	
Sanctus	
Agnus Dei	

Le Concert Olympique wordt gekleed door **Maison Anna Heylen**
lichtdesign **Sibren Hanssens** Le Concert Olympique wordt gesteund
door structurele partners **KU Leuven en Vlaamse Gemeenschap**
structurele sponsors **Ackermans & van Haaren, Elia, KCB en Telenet**
concertsponsor **de Nationale Loterij**.

Ludwig van Beethoven

Symfonie in F, opus 68 'Pastorale'

"Hoe de antieke gedichten, hoe mooi en bewonderd ook, in belang verbleken in vergelijking met dit wonder van de moderne muziek. Theokritos en Vergilius waren groot in hun lofzangen op de schoonheid van landschappen... Maar wat een gedicht van Beethoven!"

(Hector Berlioz over de 'Pastorale')

De pastorale is een voorstellingswijze die de westerse kunst doorkruist. Op het eerste niveau slaat de term op een afbeelding van het landleven. Op een dieper plan verwijst de pastorale naar gedachten en gevoelens die met het landleven worden verbonden. De pastorale visie is uitgewerkt in alle mogelijke artistieke disciplines, met een overwicht in literatuur en beeldende kunst. Ook in de muziek is de pastorale visie aanwezig.

De oorsprong van de pastorale gaat tenminste terug tot de literatuur van de klassieke oudheid. In de Griekse poëzie heeft vooral de dichter Theokritos de contouren van de pastorale visie uitgezet. In zijn idyllen zijn geregeld herders aan het woord, die een schat aan ervaringen en gevoelens vertolken. In de Latijnse literatuur werkte Vergilius verder op dit model in zijn 'Bucolica'. Theokritos en Vergilius maakten het pastorale landschap tot een plek waar menselijke gevoelens de vrije loop kregen. De herder werd het literaire symbool voor het menselijke lot.

Vergilius werkte nog een ander model uit in zijn 'Georgica'. Opgevat als een leerdicht over de landbouw vormt dit werk een indrukwekkende hulde aan het werk op het land. Ook dit model maakte geschiedenis, zoals blijkt uit 'The Seasons' van James Thomson, het literaire model achter Haydns oratorium 'Die Jahreszeiten'. In de klassieke poëzie draagt het pastorale landschap de naam Arcadië. In de Europese literatuur en beeldende kunst werd Arcadië voorgesteld als een ideaal landschap, waarin mens en natuur zich harmonisch tot elkaar verhouden.

Tijdens de renaissance nam de pastorale visie bezit van de muziek. Componisten ontwikkelden muzikale codes om pastorale inhouden aan te duiden. De pastorale is verbonden met een specifieke emotionele toestand. Het is een aanduiding voor menselijke kwaliteiten zoals eenvoud, rechtschapenheid en geluk.

Beethoven in der Natur.' Fragment van de Beethoven-Triптиek van Moritz von Schwind, 1837

De pastorale visie bezit enkele opvallende constanten. Ze projecteert een ideaalbeeld op het reële landschap. Pastorale kunst is nochtans geen illusie. Grote pastorale kunst gaat uit van de kwetsbaarheid van het ideaal. Het zonovergoten landschap staat altijd onder druk. De grote landschapsschilder Claude Lorrain duidt die veranderlijkheid aan door middel van lange schaduwen, die erop wijzen dat de zon spoedig ondergaat.

Een tweede constante is de vermenging van realisme en idealisering. Het ideale landschap kan pas overtuigen als het aantoonbare banden heeft met de realiteit. Vandaar dat pastorale kunstenaars groot belang hechten aan de getrouwe weergave van natuurlijke details.

Een derde constante is het pastorale plotarchetype. De idylle blijkt niet tijdloos te zijn. Ze wordt verstoord, ofwel door een mythologische gebeurtenis, zoals beschreven in de 'Metamorphosen' van Ovidius, of simpelweg door de krachten van de natuur. De pastorale visie is niet blind voor de destructie van de natuur. In de pastorale heeft de vernietiging, bij uitbreiding de dood, toch niet het laatste woord. De natuur toont haar regeneratieve kracht.

In de muziek vormt de Pastorale Symfonie van Beethoven het ultieme monument voor de pastorale visie. Beethovens beroemde karakterisering van een muziek die "mehr Ausdruck der Empfindung als Malerey" is - "meer uitdrukking van gevoel dan schildering" - wordt vaak geciteerd om Beethoven vrij te pleiten van naïeve toonschildering. Beethovens aanduiding is vooral belangrijk omdat ze precies op de kern van de pastorale visie wijst. Het landschap is een oord waar menselijke gevoelens vrij spel krijgen.

Beethovens Pastorale voldoet aan alle constanten van de pastorale visie. Het ideaalbeeld van het pastorale landschap is trefzeker uitgewerkt in het eerste en tweede deel. Beethoven doet al het mogelijke om de beroemde spanning van zijn normale stijl op afstand te houden. De verhouding tussen idealisering en realisme komt tot uiting in enkele precies geplaatste citaten uit de natuur zelf: het ruisen van de beek en het gezang van de vogels in het tweede deel, het spel op de schalmei en het hoorngechal in de verte in deel drie, het 'ranz des vaches' - het signaal op de alpenhoorn - in deel vijf. De vogels in het tweede deel zijn zelfs geïdentificeerd in de partituur: nachtegaal, kwartel en koekoek. Die details zijn geen naïeve toonschildering, maar korte en rake aanduidingen van het reële landschap dat het pastorale ideaalbeeld geloofwaardigheid moet geven.

De derde constante, het plotarchetype waarin de natuurelementen de idylle verstoren, is uitgewerkt in de tweede helft van de compositie. Beethoven zet alle middelen in om het losbarsten van de storm te versterken: mineur toonaard, het eerste echte tutti in de hele compositie met inbegrip van pauken en trompetten. De pauken

hebben tot dan toe gezweven, de trompetten hadden enkel in het derde deel enkele toetsen aangebracht. De storm brengt de tijd in de compositie binnen. Na de tijdloze idylle zijn mens en natuur plots onderhevig aan verandering. In de pastorale plot herstelt de natuur zich. De mens uit zijn dankbaarheid voor het herwonnen evenwicht. Dit is de betekenis van het afsluitende deel: herdersgezag, vrome en dankbare gevoelens na de storm. Beethoven brengt meerdere pastorale codes bij elkaar: het spel op de alpenhoorn, de suggestie van een panoramisch landschap in de beantwoording uit de verte, het pastorale ritme van 6/8, de pastorale toonaard van F-groot. De trombones voegen een religieuze connotatie toe. Vanwege hun gebruik in de kerkmuziek waren trombones een sonore code voor het sacrale. De religieuze finale verduidelijkt dat de Pastorale Symfonie meer is dan een deugdlozende wandeling op de buiten. Op het symbolische vlak gaat de symfonie over de verhouding van de mens tot de natuur, over de voortgang van de tijd, en over het geloof in de regeneratie.

Ludwig van Beethoven

Missa in C, opus 86

Beethoven presenteerde zijn Zesde Symfonie tijdens zijn beroemde Academie van 22 december 1808 in het Theater an der Wien. Op hetzelfde concert voerde hij het Gloria, Sanctus en Benedictus uit zijn Missa in C uit. De compositie ontstond in de periode waarin hij werkte aan de Vijfde en Zesde Symfonieën. We hebben dus alle redenen om de Missa in C tot zijn rijpe oeuvre te rekenen. Toch is de mis een beetje tussen de mazen van het net gevallen. In de eerste plaats is de overweldigende indruk van de latere 'Missa Solemnis' daarvoor verantwoordelijk. Een tweede reden was de beruchte valse start van de compositie bij zijn première op 13 september 1807 in Eisenstadt. Beethoven had de mis geschreven als opdrachtwerk voor Nikolaus II van Eszterházy, die eerder de late missen van Haydn had besteld. De aanleiding was dezelfde: de viering van de naamdag van vorstin Josepha Maria Hermenegild. De reactie van Nikolaus II is overgeleverd: "maar mijn beste Beethoven, wat hebt u nu weer gemaakt?" We weten ook dat de vorst aan anderen zijn ongenoegen liet blijken en de compositie belachelijk ("insuportablement ridicule") vond.

Beethoven was nochtans zelf erg gehecht aan zijn eerste miscompositie uit zijn Weense periode en verdedigde de compositie door dik en dun. Hij legde de publicatie van de mis zowat als voorwaarde op aan Breitkopf & Härtel om ook de twee symfonieën te mogen uitgeven. Beethoven stelde die eis, schreef hij, "omdat zij mij bijzonder nauw aan het hart ligt ondanks alle kilte van onze huidige tijd tegenover haar."

De reden voor het onbegrip ligt in wat Beethoven zelf verklaarde: "ik geloof dat ik de tekst heb behandeld zoals nog maar zelden is gebeurd". Deze verklaring slaat de nagel op de kop. De uitwerking van de mistekst wijkt af van de normen van de Weense miscomposities. Beethoven gaat uitzonderlijk diep in op de betekenis van de individuele woorden. Het lijkt alsof hij elk woord omdraait om te peilen naar zijn diepere betekenis. De Missa in C werd hierdoor een van de meest persoonlijke werken in Beethovens oeuvre. Wellicht daarom was hij zo aan de compositie gehecht. De romantische schrijver en criticus E. T. A. Hoffmann karakteriseerde de Missa in C zo: "wanneer de tempi niet overhaast worden en zangers en instrumentalisten ernaar streven om het geniale werk volledig tot zijn recht te laten komen door piano en forte, en alle uitdrukkingsmiddelen bovendien, precies te respecteren, dan zal zij op een geheel eigen wijze verheffen en ontroeren."

Een goede uitvoering van de Missa in C dwingt de toehoorder na te denken over moeilijke religieuze concepten en over de emotionele inhoud van de Latijnse woorden. Hier is niet de dramatische Beethoven aan het werk, maar de contemplatieve: de componist die via zijn muziek nadenkt over de mysteries van het bestaan.

Francis Maes

Interview met Jan Caeyers

Vanavond opent dirigent Jan Caeyers met Le Concert Olympique en het Arnold Schönberg Chor de internationale symfonische concertcyclus van de Singel in een Beethovenprogramma dat de 'Pastorale' en de Mis in C verenigt. Amper zes jaar na de oprichting van Le Concert Olympique is dit een nieuwe grote stap voorwaarts in de internationale erkenning van het orkest. Het Weense Arnold Schönberg Chor werkt immers uitsluitend met de allerbeste orkesten en dirigenten - tel daarbij gerust Abbado, Harnoncourt en Boulez - en rijgt al meer dan veertig jaar prijzen en bekroningen aaneen. Caeyers wist bovendien een indrukwekkende keur aan solisten te strikken voor dit concert. We vroegen Jan hoe een en ander tot stand is gekomen.

Jan Caeyers: Bij de oprichting in 2010 van Le Concert Olympique was het de bedoeling om de inzichten die ik opgebouwd en verfijnd heb tijdens het schrijven van mijn Beethovenbiografie tot klinken te brengen met een instrument dat daarvoor op alle niveaus en tot in de kleinste details georganiseerd was. In eerste instantie zijn we begonnen met de instrumentale muziek van Beethoven, de symfonieën en concerto's, waarbij we een bepaalde strategische volgorde hanteerden. Zo hebben we bewust heel lang gewacht om de 'Eroica', die pas in februari van dit jaar aan bod kwam, te programmeren. Maar het was wel van in het begin de bedoeling om ook de muziek voor koor, orkest en solisten te exploreren, te meer omdat dit een verwaarloosd en zeer onderschat gedeelte van Beethovens repertoire is. Ik ben ervan overtuigd dat het precies met deze vocale muziek nog meer mogelijk is om het verschil te maken én om mijn Beethovenexpertise in de verf te zetten. Het spreekt voor zich dat we dit project enkel konden realiseren als het orkest op punt stond en als één van de belangrijkste koren van de wereld samen met een aantal interessante solisten gemotiveerd waren om mee in dit project te stappen. Cruciaal is het concert geweest dat we met Le Concert Olympique hebben gegeven in november 2013 in het Weense Musikverein waar de dirigent van het Arnold Schönberg Chor, Erwin Ortner, aanwezig was. Hij was laaiend enthousiast over het orkest en onderschreef meteen ons plan om gedurende de volgende seizoenen alle grote koorwerken van Beethoven samen uit te voeren, zowel de bekende als de minder bekende. Wat Ortner vooral charmeerde was dat Le Concert Olympique en ikzelf een uitgesproken, interessante en vernieuwende visie hebben op de muziek van Beethoven. Dát was het ultieme startpunt van de samenwerking. Hetzelfde geldt voor de solisten. In maart 2014 hadden we een onvergetelijke productie met de sopraan Lenneke Ruiten, toen nog

niet echt bij het grote publiek bekend maar ondertussen uitgegroeid tot een wereldster. Toch heeft ze haar agenda vrijgehouden voor deze nieuwe productie en ik ben dan ook zeer verheugd dat we dit parcours kunnen afleggen met onze 'lievelingssopraan'.

Jerry Aerts: Is het een droom die werkelijkheid is geworden? Wat bekend het voor jou als dirigent?

JC: Het is te verwachten dat deze constellatie - een topkoor, wereldsolisten en mijn eigen orkest - veel opzien zal baren in de muziekwereld. Tegelijk zegt het iets over het prestige en de waardering die Le Concert Olympique internationaal verwierf. Voor mezelf komt er natuurlijk bij dat het een geschenk is om deze prachtige muziek in dergelijke omstandigheden te kunnen uitvoeren.

JA: De samenwerking met het Arnold Schönberg Chor is niet eenmalig, want nauwelijks een jaar later is er al een nieuw samenwerkingsproject gepland, inclusief een uitnodiging in het Amsterdamse Concertgebouw?

JC: Ja, inderdaad. Het staat nu al vast dat het Concertgebouw Amsterdam op 5 oktober 2016 het Oratorium 'Christus am Ölberge' met ons heeft geprogrammeerd. Bovendien is Karsten Witt, het gerenommeerde Berlijnse impresariaat voor klassieke muziek, bezig om een aantal prestigieuze zalen in Europa te motiveren om zich aan te sluiten bij dit project. En dat past dan weer perfect in de langetermijnstrategie van Le Concert Olympique: tegen het Beethovenjaar 2020 (viering 250ste geboortedag van Beethoven) wil het orkest internationaal beschouwd worden als dé Beethovenreferentie.

JA: Even terug naar het concert van nu. Waarom net deze twee meesterwerken samen?

JC: De 'Pastorale' en de Mis in C zijn naar mijn weten nog nooit samen geprogrammeerd, hoewel het erg logisch is. Beide werken zijn niet alleen in dezelfde periode ontstaan, maar werden in 1808 tijdens een fameuze Academie ook samen uitgevoerd. Veel belangrijker nog is het feit dat ze esthetisch en ideologisch samenhangen. Beethoven was een gelovig man, maar op een zeer persoonlijke manier. Hij geloofde in een hogere macht die voornamelijk tot uiting kwam in de harmonie van de schepping en van de natuur. Beethovens natuurgevoel kan men religieus noemen, en omgekeerd. Er zijn veel indirecte muzikale referenties tussen de beide werken, zeker wat betreft de kleur van het orkest en de milde expressie. Het is dan ook bijzonder relevant beide werken in deze relatie te studeren, te lezen, uit te voeren, te horen en te begrijpen.

JA: De 'Pastorale' Symfonie wordt algemeen erkend als een

populair meesterwerk. De Mis in C bleef echter lang onderschat. Stond ze teveel in de schaduw van de 'Missa Solemnis'?

JC: Vooreerst ben ik er niet zo zeker van dat de 'Pastorale' een populaire Beethovensymfonie is. Ze wordt beduidend minder gespeeld dan de Derde, de Vijfde, de Zevende en de Negende. De Mis in C is inderdaad minder populair. Dat heeft te maken met de niet bepaald positieve reputatie die de vocale muziek van Beethoven heeft. Bij de 'Missa Solemnis' wordt deze zogezegde handicap gecompenseerd door de mythische dimensie van de Grote Boodschap aan de mensheid. Zij past volledig, net zoals de Negende Symfonie en de late pianosonates en strijkkwartetten, in het 19de-eeuwse romantische beeld van de Grote Kunstenaar die bereid is de grens van het mogelijke en onmogelijke, het speelbare en onspeelbare, het zingbare en onzingbare te overschrijden, gedreven door een utopische visie. De Mis in C kan nog niet op dit ideologisch surplus rekenen. Ze getuigt daarentegen van een bijzondere menselijke verhouding. Het werk gaat door merg en been en ontroert wérkelijk.

JA: Bij de creatie van de mis was de opdrachtgever, prins Nikolaus Esterházy, niet tevreden. Was dit omdat ze afweek van de toen gebruikelijke stijl?

JC: Inderdaad, de woede-uitbarsting van Esterházy onmiddellijk na de première is legendarisch. Dat kwam doordat Beethoven een mis had gecomponeerd die de oorspronkelijke bedoeling, namelijk de inbedding in de liturgische dienst, ver overschreed. De religieuze normen, op dat ogenblik in Oostenrijk uiterst conservatief, liet hij ver achter zich. Het is dan ook geen toeval dat de Mis in C al heel snel een plaats verwierf in het profane concertcircuit. Maar misschien even belangrijk voor het negatieve onthaal was het feit dat Beethoven in de mis de focus richtte op de persoonlijke verhouding tussen de mens en God. Beethoven was gelovig, maar antiklerikaal. Hij zag geen noodzaak om de bemiddeling van - in zijn ogen decadente - bisschoppen en priesters in te roepen voor zijn verhouding ten aanzien van de religie. Het is geen toeval dat hij de minste muzikale aandacht besteedde aan de twee misdelen die betrekking hebben op de leer en het instituut van de kerk, het Gloria en Credo. Als je de partituur goed leest en begrijpt - wat Esterházy zeker kon - dan bevatten deze delen heel wat cynische muzikale commentaren. Met andere woorden, de Mis in C week volkomen af van de grote voorbeelden uit die tijd van Haydn en Hummel die heel concertant en oppervlakkig opgevat waren, eerder als opsmuk van de liturgie. Bovendien verwerkte Beethoven de tekst niet tot een geheel van concertante aria's, ensemblestukken of afzonderlijke koren, maar hij vatte de 5 misdelen op als doorgecomponeerde secties waarin alle partijen - solisten, koor en orkest - bijdragen tot een expressieve verklanking van de religieuze

boodschap. Dat was ronduit revolutionair!

JA: Welk belang hecht je aan de religieuze betekenis en de mistekst bij de uitvoering van deze mis?

JC: Het wonder van dit soort universele kunstwerken, zoals Bachs 'Mattheuspassie' of Mozarts 'Toverfluit', is dat men de ideologische en spirituele grondstroom van die werken niet moet delen om ze op het allerhoogste niveau uit te kunnen voeren of te begrijpen. Ik weet dat niet iedereen deze mening deelt, maar volgens mij hoeft je geen diepgelovig christen te zijn om de 'Mattheuspassie' te vertolken, zoals je geen overtuigd vrijmetselaar moet zijn om een beklijvende 'Toverfluit' neer te zetten. Het spreekt voor zich dat elke gevoelige humanist steeds opnieuw een eigen invulling vindt voor de spirituele boodschap die achter deze werken schuilgaat. In die zin voel ik mij volkomen gelegitimeerd om de Mis in C, de 'Missa Solemnis' en de Negende Symfonie uit te voeren.

JA: In eerdere gesprekken heb ik gemerkt dat je heel erg naar dit concert toeleeft. Hoe bereid je je daar op voor?

JC: Het kan merkwaardig klinken uit de mond van iemand die niet onmiddellijk begenadigd is met de mooiste stem, maar vocale muziek heeft door de grote lichamelijke een extra dimensie. Het is alsof je met vocale muziek nog subtieler uitdrukking kan geven aan de ultieme roerselen van de ziel. Het is ook geen toeval dat Beethoven op het moment waarop hij in een totale impasse zat op het vlak van de symfonische stijl - na het schrijven van zijn Zevende en Achtste - pas een duurzame oplossing vond met het toevoegen van de menselijke stem aan het orkest.

JA: Men noemt je wel eens een Beethovenapostel, je lijkt ook op de portretten die we van Beethoven kennen. Van waar die passie voor deze componist?

JC: Ik aanhoor deze complimenten met vertedering, lichte trots en milde ironie. Mijn omgang met Beethoven is op een natuurlijke, spontane en logische manier tot stand gekomen, zonder bijbedoelingen. Als ik er nu over nadenk, kan ik niet ontkennen dat de bijzondere combinatie van emotionaliteit en rationaliteit in de figuur Beethoven en zijn muziek mij enorm aantrekt. En tja, als het deels door missie en deels door toeval mijn lot is dat ik mijn hele leven kan en mag wijden aan deze bijzondere figuur, dan kan ik alleen maar dankbaar zijn. Komt daarbij dat ik door Beethoven veel mensen kan enthousiasmeren voor schoonheid en goedheid. En dat is toch het mooiste wat er is!

interview door **Jerry Aerts**

45

43

32

Al: Venien in der ersten Hauptgall, Erstmal,
 in der ersten
 Rohn, in der ersten in der ersten
 und Venien in der ersten, in der ersten
 der ersten

Fragment uit het manuscript van de Zesde Symfonie, een van de laatste pagina's van het tweede deel
 © Beethovenhaus Bonn

Ludwig van Beethoven
Missa in C, opus 86

Kyrie eleison
Christe eleison
Kyrie eleison.

Gloria in excelsis Deo
et in terra pax hominibus
bonae voluntatis
Laudamus te
benedicimus te
adoramus te
glorificamus te
Gratias agimus tibi
propter magnam gloriam tuam
Domine Deus, Rex coelestis
Deus Pater omnipotens
Domini Fili unigenite
Jesu Christe altissime
Domine Deus, agnus Dei
Filius Patris
Qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.
Qui tollis peccata mundi,
suscipe deprecationem nostram
Qui sedes ad dexteram Patris
miserere nobis
Quoniam tu solus sanctus
tu solus Dominus
tu solus altissimus
Jesu Christe.

Cum Sancto Spiritu
in gloria Dei Patris.
Amen.

Credo in unum Deum.
Patrem omnipotentem,
factorem caeli et terrae,
visibilium omnium et invisibilium.
Et in unum Dominum Jesum
Christum, Filium Dei unigenitum.
Et ex Patre natum
ante omnia secula.
Deum de Deo, lumen de lumine,
Deum verum de Deo vero,

Heer, ontferm u over ons.
Christus, ontferm u over ons.
Heer, ontferm u over ons.

Glorie aan God in den hoge
en vrede op aarde voor de mensen
van goede wil.
Wij loven u.
Wij zegenen u.
Wij aanbidden u.
Wij verheerlijken u.
Wij brengen u dank
om uw grote heerlijkheid.
Heer God, hemelse Koning,
God, almachtige Vader.
Heer, eniggeboren Zoon,
Jezus Christus, de allerhoogste,
Heer God, Lam Gods,
Zoon van de Vader.
Die de zonden van de wereld
wegneemt, ontferm u over ons.
Die de zonden van de wereld
wegneemt, aanvaard ons gebed.
Die zit aan de rechterhand van de
Vader, ontferm u over ons.
Want Gij alleen zijt heilig,
Gij alleen de Heer,
Gij alleen de allerhoogste,
Jezus Christus.

Met de Heilige Geest
in de heerlijkheid van God de Vader.
Amen.

Ik geloof in één God,
de almachtige Vader,
Schepper van hemel en aarde, van
al wat zichtbaar en onzichtbaar is.
En in één Heer Jezus Christus,
eniggeboren zoon van God.
En geboren uit de Vader,
voor alle eeuwen.
God van God, licht van licht,
Ware God van de ware God.
Geboren, niet geschapen,

genitum, non factum,
consubstantiali Patri,
per quem omnia facta sunt.
Qui propter nos homines
et propter nostram salutem
descendit de coelis.
Et incarnatus est
de Spiritu Sancto
ex Maria virgine
et homo factus est.
Cruxifixus etiam pro nobis:
sub Pontio Pilato
passus et sepultus est.
Et resurrexit tertia die
secundum scripturas.
Et ascendit in coelum
sedet ad dexteram Dei Patris,
et iterum venturus est cum gloria
iudicare vivos et mortuos:
cujus regni non erit finis.
Et in Spiritum sanctum Dominum
et vivificantem,
qui ex Patre et Filio
simul adoratur et conglorificatur,
qui locutus est per Prophetas.
Et unam sanctam catholicam
et apostolicam ecclesiam.
Confiteo unum baptisma
in remissionem peccatorum
expecto resurrectionem mortuorum
et vitam venturi seculi.
Amen.

Sanctus, sanctus, sanctus
Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt caeli et terra gloria tua.
Osanna in excelsis.
Benedictus qui venit
in nomine Domini.
Osanna in excelsis.

Agnus Dei
qui tollis peccata mundi,
miserere nobis
Dona nobis pacem.

één in wezen met de Vader,
door wie alles geschapen is.
Die voor ons, mensen,
en voor ons heil,
uit de hemel is neergedaald.
En vlees is geworden
door de Heilige Geest
uit de Maagde Maria,
en mens geworden is.
Hij werd voor ons gekruisigd:
onder Pontius Pilatus
leed Hij en werd Hij begraven.
En Hij is verrezen op de derde dag
volgens de Heilige Schrift.
Hij klom op ten hemel, en zit aan
de rechterhand van de Vader;
Hij zal in heerlijkheid terugkomen
om te oordelen over levenden en
doden. Aan zijn rijk zal geen einde
komen. En in de Heilige Geest, de
Heer, de Gever van het Leven,
die voortkomt uit de Vader en de
Zoon, die samen met de Vader en
de Zoon aanbeden en verheerlijkt
wordt, die gesproken heeft door de
Profeten. En in één, Heilige,
Katholieke en Apostolische Kerk.
Ik belijd één doopsel tot vergeving
van de zonden. En ik verwacht de
verrijzenis van de doden. En het
leven in de eeuwigheid. Amen.

Heilig, heilig, heilig de Heer,
de God der hemelse machten.
Vol zijn hemel en aarde van uw
heerlijkheid. Hosanna in den hoge.
Gezegend hij die komt
in de naam des Heren.
Hosanna in den hoge.

Lam Gods, dat wegneemt de zonden
der wereld,
ontferm u over ons.
Geef ons de vrede.

Le Concert Olympique

In 2010 zag Le Concert Olympique het licht. De naam van het nieuwe orkest verwijst uitdrukkelijk naar Le Concert de la Société Olympique, dat tussen 1782 en 1789 de belangrijkste concertorganisatie was in Parijs. Deze vereniging baarde heel wat opzien toen ze in 1785 zes symfonieën bestelde bij Joseph Haydn. Met deze Parijse symfonieën was de geboorte van de moderne klassieke symfonie een feit. Le Concert de la Société Olympique was gevestigd in het Palais-Royal - de bakermat van de progressieve, prerevolutionaire en sociale beweging in Frankrijk. De organisatie zocht een eigen plaats ten aanzien van het verleden en het establishment. Die spirit van vernieuwing, de ruimte voor moderniteit, vormt de basisfilosofie van het orkest: 'het oude' sluit 'het nieuwe' niet uit. Le Concert Olympique wordt geen vastgeroest instituut. Le Concert Olympique is dan ook geen 'vast' (permanent, contractueel) orkest. Enkele keren per jaar komen 40 musici een tijdlang samen om te werken aan een exclusief project. Die exclusiviteit vermijdt routine en garandeert een intensieve beleving en betrokkenheid, zowel bij spelers als bij publiek. De 40 musici werden internationaal gerecruteerd. Er zijn collega's en vrienden bij, die Jan Caeyers leerde kennen tijdens producties in binnen- en buitenland. Er is ook een hele reeks jongere muzikanten, die zorgvuldig werden geselecteerd en geauditioneerd. Cruciaal is dat iedereen de begeestering deelt van de dirigent: de liefde voor de muziek en de ambitie om op een verantwoorde wijze de Weense Klassiekers te spelen. In de programmering staat Beethoven centraal. Naast de bekende symfonieën en concerto's brengt Le Concert Olympique ook minder bekende en zelden gespeelde composities. Het muziekhistorisch perspectief wordt ingevuld met muziek van onder meer Haydn, Mozart, Schubert en Mendelssohn. Bij sommige producties wordt een partnership gesloten met andere kunstdisciplines. Zo werd

Beethovens 'Egmont' in november 2012 integraal uitgevoerd met een gloednieuwe tekst van de Belgische schrijver Erwin Mortier. Met uitzondering van de trompetten en de pauken, kiest Le Concert Olympique bewust voor een uitvoering op moderne instrumenten, zij het dat de dirigent en de musici de verworvenheden van de historische uitvoeringspraktijk maximaal tot zich hebben genomen. Zij willen komen tot een uitvoeringsstijl die tegelijkertijd historisch gemotiveerd én eigentijds is. Op die manier is de weg vrij voor een nieuwe 'authenticiteit' die tegemoet komt aan de verwachtingen van een nieuwe eeuw. De basisambitie van Le Concert Olympique om tijdloze traditie te koppelen aan eigentijdse beleving, wordt ook visueel vertaald. De musici treden niet op in klassiek ornaat, maar worden gekleed door het prestigieuze Antwerpse modehuis Maison Anna Heylen. Elke muzikant draagt een kledingstuk dat door Anna Heylen werd gepersonaliseerd, met een scherp oog voor zijn of haar persoonlijkheid én functie in het orkest. Le Concert Olympique debuteerde op 12 oktober 2010 in deSingel. Tijdens het eerste volledige concertseizoen 2011-2012 trad het uitsluitend op in België. Sinds 2012-2013 gaat Le Concert Olympique ook internationaal met concerten in het Concertgebouw in Amsterdam en De Doelen in Rotterdam. In november 2013 volgde een Oostenrijktournee met onder meer een concert in het Musikverein in Wenen. Le Concert Olympique en haar dirigent Jan Caeyers hebben zich tot doel gesteld om het volledige werk van Beethoven te exploreren en in een (muziek)historisch perspectief te plaatsen. Het is de ambitie om tegen het Beethovenjaar 2020 - Beethoven is dan 250 geleden geboren - de internationale referentie op dit gebied te zijn. Tijdens de beginjaren hebben Le Concert Olympique en Jan Caeyers zich voornamelijk geconcentreerd op de uitvoering van Beethovens orkestmuziek, maar vanaf 2015 willen zij ook aandacht besteden aan diens grote werken voor zangsolisten, koor

en orkest. Hiervoor hebben zij een samenwerking opgezet met het Arnold Schönberg Koor uit Wenen (dirigent: Erwin Ortner), dat beschouwd wordt als het beste Europese koor voor dit repertoire. Vanaf 2016 zullen Le Concert Olympique en het Arnold Schönberg Koor jaarlijks de andere grote vocaalwerken van Beethoven uitvoeren: de 'Missa Solemnis', de Koorfantasie, de oratoria 'Christus am Ölberge' en 'Die Ruinen von Athen', en natuurlijk ook de overbekende Negende Symfonie.
www.leconcertolympique.eu

deSingel tijdlijn

di 29 sep 2015

Le Concert Olympique & Arnold Schönberg Chor olv. Jan Caeyers
Beethoven

vr 27 feb 2015

Le Concert Olympique olv. Jan Caeyers
Beethoven

do 27 nov 2014

Le Concert Olympique olv. Jan Caeyers
Beethoven, Mozart

wo 19 mrt 2014

Le Concert Olympique olv. Jan Caeyers
Beethoven, Mozart

do 14 nov 2013

Le Concert Olympique olv. Jan Caeyers
Beethoven

[...]

do 29 sep 2011

Le Concert Olympique olv. Jan Caeyers
Beethoven, Mozart, Mendelssohn-Bartholdy

vr 13 mei 2011

Le Concert Olympique olv. Jan Caeyers
Haydn, Mozart, Beethoven

wo 13 okt 2010

Le Concert Olympique olv. Jan Caeyers
Haydn, Beethoven

Le Concert Olympique

muzikale leiding
Jan Caeyers

concertmeester
Friedeman Breuninger

1ste viool
Yorrick Troman
Liesbeth Baelus
Anne Weber
Nikita Akulov
Clara Jaszczyzyn
Paulina Sokolowska
Ludwig Duerichen
Jérôme Mathieu

2de viool
Nonna Knuuttila
Francis Reusens
Noëmi Tiercet
Cedric Allard
Marit Vliegthart
Anna Urpina
Femke Verstappen
Svenja Van Driessche

altviool
Manuel Hofer
Sarah Grubinger
Kerstin Hoelen
Nina Poskin
Gergely Kota
Helene Koerver

cello
Franz Ortner
Steven Caeyers
Johannes Burghoff
Kacper Novak
Suzanne Van Duuren
Mart Caeyers

contrabas
Josef Gilgenreiner
Matthias Botzet
Lust Siret
Matti Luk

fluit
Anna Saha
Katelijne Franssens

piccolo
Elke Elsen

hobo
Luc Nielandt
Dorien Schrooten

klarinet
Christian Hopfgartner
Manfred Stimez

fagot
Kuriko Ayako
Julia Gutschlhofer

contrafagot
Kristien Pieters

hoorn
Lena Wik
Andrius Ksanas

trompet
Tom Seynaeve
Serge Rigauumont

trombone
Guy Fransen
Wim Becu

slagwerk
Koen Wilmaers

Arnold Schönberg Chor

Het Arnold Schönberg Chor werd in 1972 in Wenen opgericht door huidige artistiek directeur Erwin Ortner. Het koor heeft een uitmuntende reputatie en werkt uitsluitend met de allerbeste orkesten en dirigenten, waaronder Abbado, Harnoncourt en Boulez. Met een repertoire van renaissance tot hedendaagse muziek is het één van de meest veelzijdige vocale ensembles in Europa. Het koor heeft een bijzondere belangstelling voor a capella muziek, maar voert ook regelmatig grootschalige werken uit voor koor en orkest evenals operaproducties. Al meer dan 30 jaar werkt het Arnold Schönberg Chor nauw samen met dirigent Nikolaus Harnoncourt. Onder zijn leiding concerteerden ze in de grootste Europese podia en namen ze deel aan tal van internationale festivals zoals de Wiener Festwochen, de Salzburger Festspiele, Wien Modern, Carinthischer Sommer en Styriarte in Graz. Het Arnold Schönberg Chor verzamelde door de jaren heen een indrukwekkende prijzenkast. De opname van het volledige koorwerk van Franz Schubert werd bekroond met de Preis der deutschen Schallplattenkritik, de Diapason d'or, de Prix Caecilia en de Grote Prijs van de Academy Awards. In 2002 won het koor ook een Grammy Award voor de opname van Bachs 'Matthäus-Passion' met Nikolaus Harnoncourt. De laatste opnames van het Arnold Schönberg Chor in samenwerking met Nikolaus Harnoncourt bevatten cantates van Bach, Gershwins 'Porgy and Bess' en Haydns 'Die Jahreszeiten', die werd bekroond met de Echo Klassik Preis. Het Arnold Schönberg Chor heeft zich geëngageerd om samen met Le Concert Olympique de vocale werken van Beethoven uit te voeren.
www.asc.at

deSingel debuutconcert

sopraan
Nicola Bodenstorfer
Angharad Gabriel-Zamastil
Susanne Grunsky
Sigrid Kammerer
Irena Krsteska
Rie Kunikado
Silvia Lambert
Birgit Metzger
Elena Mitrevska
Chieko Nakano
Christina Anna Posch
Yukari Susaki
Elke Voglmayr
Birgit Völker
Michiko Yokouchi
Elfriede Zapotocky

alt
Carina Kellner
Johanna Krokavay
Christoph List
Michiko Ogata
Jovana Rüggeberg
Kanako Shimada
Karin Stifter
Carmen Wiedenstein
Katharina Wincor
Anna Zalto

tenor
Peter Haigermoser
Roland Girardi
Michal Juraszek
Patrick Kühn
Alexander Linner
Thomas Palfner
Thomas Philipp
Guillermo Pereyra
Hubert Zöberl

bas
Alexander Arbeiter
Marcell Denes-Worowski
Roger Diaz Cajamarca
Stefan Dolinar
Jörg Espenkott
Marcell Krokavay
Viktor Mitrevski
Guy Putz
Andreas Werner
Zeljko Zaplatic

Jan Caeyers

Jan Caeyers is dirigent en musicoloog. Hij leefde, studeerde en werkte vele jaren in Wenen. Van 1993 tot 1997 was hij in die stad ook assistent van Claudio Abbado bij het Gustav Mahler Jugend Orchester. Bij die gelegenheid werkte hij ook nauw samen met Bernard Haitink en Pierre Boulez. Tot 2003 was hij directeur van de Beethoven Academie, een orkest waarmee hij jarenlang 'artiest in residentie' was in deSingel te Antwerpen en waarmee hij concerten gaf in de belangrijkste concertzalen van Europa: het Musikverein te Wenen, het Mozarteum te Salzburg, het Concertgebouw in Amsterdam, het Cité de la Musique in Parijs, het Auditorio Nacional in Madrid, enz. Daarnaast was Jan Caeyers als freelancedirigent actief aan de Opera van Stuttgart en bij orkesten in Berlijn, Parijs, Madrid, Barcelona, Granada, Firenze en Praag en bij de Filharmonie in Vlaanderen. Hij dirigeerde ook Europese topkoren zoals het Arnold Schönberg Chor in Wenen en het Nederlands Kamerkoor. De voorbije jaren werkte hij vooral aan een Beethovenbiografie die in 2009 verscheen bij De Bezige Bij in Amsterdam. Deze Beethovenbiografie werd unaniem geloofd, kent hoge verkoopcijfers en is ondertussen aan een zesde druk toe. Bij C.H. Beck in München verscheen een Duitse vertaling. Intussen is er ook een Hongaarse versie en wordt er gewerkt aan andere vertalingen zoals een Franse, Chinese en Arabische. Jan Caeyers schreef ook een theatermonoloog 'Beethovens onsterfelijke geliefde' die in september 2013 in première ging. Sinds 1 oktober 2010 is Jan Caeyers als professor aan de universiteit te Leuven verantwoordelijk voor de integratie van de muziek in de hogescholen en de stad Leuven. In november 2010 werd hij door Klara en het Muziekcentrum Vlaanderen uitgeroepen tot Muziekpersoonlijkheid van het jaar. In februari 2013 werd hij bekroond met de literatuurprijs van de Provincie Antwerpen.

deSingel tijdlijn (selectie)

di 29 sep 2015

Le Concert Olympique & Arnold Schönberg Chor olv. Jan Caeyers
Beethoven

vr 27 feb 2015

Le Concert Olympique olv. Jan Caeyers
Beethoven

do 27 nov 2014

Le Concert Olympique olv. Jan Caeyers
Beethoven, Mozart

wo 19 mrt 2014

Le Concert Olympique olv. Jan Caeyers
Beethoven, Mozart

do 14 nov 2013

Le Concert Olympique olv. Jan Caeyers
Beethoven

[...]

di 21 feb 1989

Nieuw Belgisch Kamerorkest olv. Jan Caeyers
Mozart, Bizet

di 29 nov 1988

Nieuw Belgisch Kamerorkest olv. Jan Caeyers
Rossini, Schubert, Mendelssohn

wo 13 jan 1988

Nieuw Belgisch Kamerorkest olv. Jan Caeyers
Verbesselt, Mendelssohn, Schubert

Lenneke Ruiten

De sopraan Lenneke Ruiten studeerde zang bij Maria Rondel en Meinard Kraak in Den Haag en opera aan de Bayerische Theaterakademie in München. Daarnaast volgde zij lessen bij Elly Ameling, Robert Holl, Hans Hotter, Robert Tear en Walter Berry. In 2002 won Ruiten op het Internationaal Vocalisten Concours in 's-Hertogenbosch vijf prijzen, waaronder de eerste prijs, de persprijs en de publieksprijs. Lenneke Ruiten debuteerde als Susanna ('Le Nozze di Figaro') in het Prinzregententheater München. Daarna volgden onder meer Yniold ('Pelléas et Mélisande'), Ksenia (Boris Godoenov) bij de Nationale Reisopera, Blondchen ('Die Entführung') op het Schleswig Holstein Musik Festival, Falke en Hüter der Schwelle ('Die Frau ohne Schatten') bij De Nederlandse Opera Amsterdam en Gabriel in de wereldpremière van Rob Zuidams opera 'Adam in Ballingschap', ook bij De Nederlandse Opera, Despina ('Cosi fan tutte') en Armida ('Rinaldo') tijdens het Festival de Beaune, Pamina bij Opéra de Lausanne en St. Gallen, Almira ('Rinaldo') in Lausanne. In 2011 maakte Lenneke Ruiten haar debuut tijdens de Salzburger Festspiele in 'Die Frau ohne Schatten' olv. Christian Thielemann. In 2011/12 was Lenneke als gast verbonden aan het Landestheater Salzburg voor de Mozartproductie 'Musica Speranza'. Op het concertpodium is Lenneke Ruiten een veelgevraagd soliste. Zij trad onder meer op met de Wiener Philharmoniker, The English Baroque Soloists, The Monteverdi Choir, Mozarteum Orchester Salzburg, Akademie für Alte Musik Berlin, Tonhalle Orchester Zürich, Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks, Wiener Akademie, Accademia Bizantina, Le Cercle de l'Harmonie, met dirigenten als John Eliot Gardiner, Christian Thielemann,

Marek Janowski, Helmuth Rilling, Frans Brüggen, Alessandro de Marchi, Ton Koopman, Ottavio Dantone. Ruiten was ook te horen op verschillende festivals zoals Salzburger Festspiele, BBC Proms, Bachfest Leipzig, Prague Spring Festival, Brighton, Aldeburgh Festival, Lucerne Festival en Holland Festival. Naast opera en concerten, koestert Ruiten een grote liefde voor het lied. Bij opvoeringen van liederen werkt ze samen met de pianisten Thom Janssen en Rudolf Jansen. Ze zong recitals in het Concertgebouw Amsterdam, Wigmore Hall Londen en Kaisersaal Frankfurt. Hoogtepunten dit seizoen zijn Susanna in 'Le Nozze di Figaro' op het Drottningholm Festival, Gretel in 'Hänsel und Gretel' in De Nederlandse Opera, Aspasia in 'Mitridate' en Giunia in 'Lucio Silla' in de Munt, Fiordiligi in 'Cosi fan tutte' op het Festival d'Aix-en-Provence en concerten op de London BBC Proms en op het New York Mostly Mozart Festival, Sophie in 'Rosenkavalier' en Gilda in 'Rigoletto' in de Staatsoper Stuttgart, Konstanze in 'Entführung aus dem Serail' in de Scala en de titelrol in 'Lucia di Lammermoor' aan de Opera van Lausanne.
www.lennekeruiten.com

deSingel tijdlijn

di 29 sep 2015

Le Concert Olympique & Arnold Schönberg Chor olv. Jan Caeyers
Beethoven

woe 19 mrt 2014

Lenneke Ruiten & F.-F. Guy & Le Concert Olympique olv. Jan Caeyers
Mozart, Beethoven

do 31 jan 2013

Lenneke Ruiten & Barokorkest B'Rock Corelli, Muffet, Telemann, Händel

do 19 apr 2012

Lenneke Ruiten & Calefax Abrahamsen, Schalomowitz, Bach, Muhly

Katrin Wundsam

De Oostenrijkse Katrin Wundsam is reeds een tiental jaren actief als mezzosopraan en is een vaste waarde bij bekende operahuizen in Oostenrijk, Duitsland, Italië en Spanje. Na haar studies 'International Business' aan de universiteit van Linz besloot ze zich helemaal te wijden aan haar zangcarrière. Ze studeerde zang aan het Mozarteum in Salzburg en volgde masterclasses bij Kurt Widmer, Robert Holl en Wolfgang Holzmair. Katrin Wundsam maakt sinds 2007 deel uit van het ensemble van het Theater van Passau, Duitsland, waar ze verscheen als Bradamante (Orlando Furioso, Vivaldi), Miss Jessel (Turn of the Screw, Britten) en Anaïde (Florentiner Strohut, Rota). In 2008 kreeg ze in het Landestheater Linz in Oostenrijk de rollen van Olga (Eugen Onegin), Flora (La Traviata) en Dryade (Ariadne auf Naxos). Naar aanleiding hiervan debuteerde ze in de zomer van 2008 bij de Bregenzer Festspiele in Oostenrijk. Sinds 2009 komt haar carrière ook internationaal op gang. Ze gaf concerten in de opera van Bonn, in het Theater Bad Hall (Oostenrijk), in het Teatro de Bellas Artes (Spanje) en in de St. Ignazius Basilika in Rome. Bovendien is ze een vaste waarde in de opera van Keulen, waar ze schitterde in rollen als Mercedes (Carmen), Nicklausse (Les Contes d'Hoffman), Suzuki (Madama Butterfly), Fuchs (Das schlaue Fuchlein), Flosshilde/2. Norn (Das Rheingold / Götterdämmerung), Grimgerde (Walküre), Sesto (La Clemenza di Tito), Ottavia (L'Incoronazione di Poppea), Penelope (Il Ritorno d'Ulisse in Patria) en Bradamante (Alcina). Naast de opera wordt ze in Duitsland en Oostenrijk regelmatig gevraagd voor oratoria en missen van Bach, Mozart en Beethoven (Negende Symfonie). In Keulen heeft ze een reeks recitals verzorgd met liederen van R. Strauss, Mahler en Brahms.

deSingel debuutconcert

Eric Stoklossa

De jonge Duits tenor Eric Stoklossa deed zijn eerste ervaring in de muziekwereld op als lid van het Kreuzchor in zijn geboortestad Dresden. Diverse prijzen in de nationale wedstrijd 'Jugend Musiziert' leidden tot zijn toegang tot het Carl Maria von Weber Conservatorium in Dresden, waar hij zijn diploma behaalde in 2006. Hij volgde onder andere les bij Margret Trappe-Wiel en Romelia Lichtenstein, die hem de passie voor opera bijbrachten. Hij debuteerde in de rol van Lenski in Tsjaikovski's 'Evgeni Onegin' in het Dresden Staatstheater. In 2006 vertolkte hij, op het Dresden Musik Festival, de rol van Abel in 'La Morte d'Abel' van Franz Seydelmann. Een jaar later kon Stoklossa ook de internationale muziekwereld bekoren met zijn sublieme vertolking van Eljeja in Janáček's 'Uit een dodenhuis' op het Festival Wien, in een regie van Patrice Chéreau met Pierre Boulez als dirigent. Met deze productie vergaarde hij internationale populariteit en debuteerde hij onder meer op het Holland Festival, het Aix-en-Provence festival in 2007, in het Teatro Massimo Palermo in 2008, de Metropolitan Opera in 2009 en in de Scala in 2010. Stoklossa's repertoire strekt zich uit van barokmuziek over klassieke meesterwerken tot hedendaagse composities. Naast zijn carrière als operazanger is hij eveneens een veelgevraagd concertzanger. Zo heeft hij onder andere de Mattheüspassie met Dennis Russel Davis uitgevoerd, Bachs 'Hohe Messe' met Helmuth Rilling, 'Die Schöpfung' van Haydn en het 'Weihnachtsoratorium' van Bach met Gothart Stier en Dvoraák's 'Stabat Mater' onder leiding van Laurence Equileij. www.ericstoklossa.de

deSingel tijdlijn

di 29 sep 2015

Le Concert Olympique & Arnold Schönberg Chor olv. Jan Caeyers
Beethoven

do 22 mrt 2012

Le concert Lorrain & Nederlands Kamerkoor olv. Christoph Prégardien
Bach

Thomas Tatzl

De Oostenrijkse bas-bariton Thomas Tatzl staat aan het begin van zijn carrière maar de pers omschrijft hem nu al als zeer getalenteerd. In 2009 voltooide Thomas Tatzl zijn operastudies in Wenen met onderscheiding. Al tijdens zijn studies werd hij uitgenodigd door Eva Wagner-Pasquier om Nanni te vertolken in Haydn's 'L'infedelta delusa' in de opera van Monte Carlo, evenals in Rijsel, Bilbao, Valladolid, Luxemburg en het muziekfestival Bremen. Daarna vertolkte hij de titelrol in Mozarts 'Le Nozze di Figaro' op het Opera Festival Klosterneuburg. In de zomer van 2012 vierde hij zijn operadebuut op de Salzburger Festspiele, waar hij de rol van Papageno vertolkte in Peter van Winters 'Das Labyrinth' met het Mozarteumorchester Salzburg. Thomas Tatzl heeft zich ook gevestigd als concertzanger. Hij was solist in het Requiem van Mozart met het Mozarteum Orchester Salzburg olv. Laurence Equilbey, in de Mis in Es van Schubert met het RIAS kamerkoor in de Philharmonie van Berlijn en in het Prinzregententheater in München en in het 'Weihnachtsoratorium' van Bach in Noorwegen, Oostenrijk en Duitsland. Daarnaast bracht hij vocale werken van Bach, Haydn en Beethoven in gerenommeerde zalen in Italië, Duitsland en Spanje. Komende hoogtepunten zijn concerten met Beethovens 'Missa Solemnis' olv. Ingo Metzmacher in Tokio, Händels 'Messiah' in Noorwegen, Bachs 'Matthäus-Passion' met het Bachchor Mainz in Frankfurt en Mainz, Haydn's 'Paukenmesse' in Italië en 'Die Zauberflöte' in de opera van Keulen. Hij maakt tevens zijn debuut aan het Teatro Real Madrid olv. Pablo Heras-Casado in de wereldcreatie van Mauricio Sotelos 'El Público'.

deSingel debuutconcert

Binnenkort in deSingel

**Collegium Vocale Gent
& I Solisti del Vento**
olv. Philippe Herreweghe

John Dowland / Luc Brewaeyns

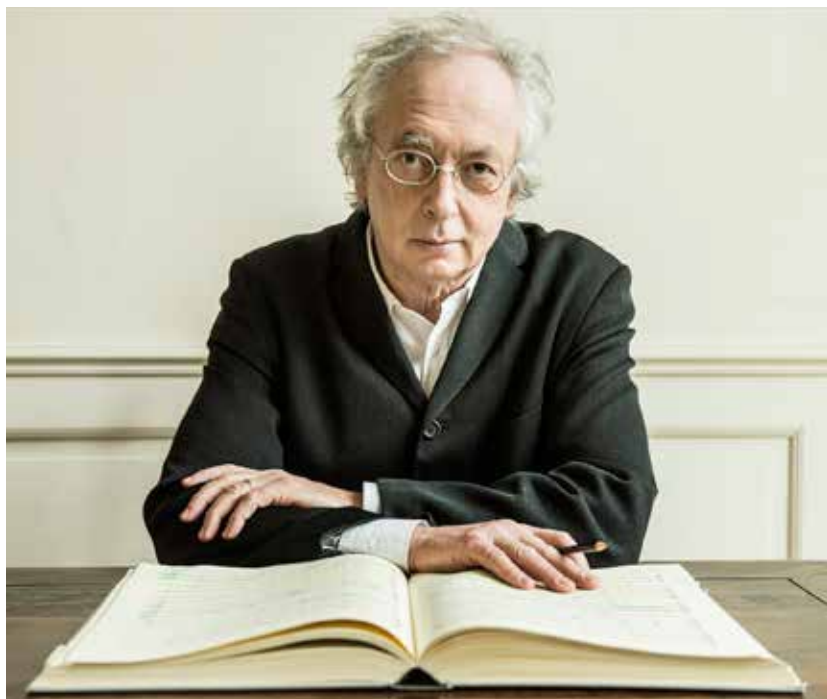
Lachrimae or Seaven Teares

Igor Stravinsky

Mis, W87

Luc Brewaeyns

Sonnets to Sundry Notes of Music / Threnos (wereldcreatie)

za 3 okt 2015 | Blauwe zaal | 20 uur

€ 30, 25 (basis) | € 24, 20 (-25/65+) | € 8 (-19 jaar)

gratis inleiding Yanick Maes | Blauwe foyer | 19.15 uur

architectuur
dans
theater
muziek
in deSingel

t +32 (0)3 248 28 28
Desguinlei 25
B-2018 Antwerpen

www.desingel.be
 deSingelArtCity

deSingel is een kunstinstelling van de Vlaamse Overheid

Vlaamse
overheid

Provincie
Antwerpen

mediasponsors

dS
De
Standaard

Knack

 CANVAS